

Mentale gezondheid kwetsbaarder in minder kwetsbare landen: de paradox geldt ook voor suïcide

ARTIKEL

LITERATUUR

- Dückers MLA, Reifels L, De Beurs DP, Brewin CR. The vulnerability paradox in global mental health and its applicability to suicide. Br J Psychiatry 2019; doi: 10.1192/bjp.2019.41.

AUTEUR

MICHEL DÜCKERS

E-mail: m.duckers@nivel.nl

Waarom dit onderzoek?

Recent vergelijkend landenonderzoek toonde een onverwacht verband tussen de mentale gezondheid van mensen en hun culturele en sociaaleconomische context. Juist mensen in landen die laag scoren op de zogenaamde kwetsbaarheidsindex - welvarender landen, met meer ontwikkelde zorgsystemen, goed bestuur, gelijkheid en hogere levensverwachting – hebben een hoger risico op psychische problemen. Deze kwetsbaarheidsparadox gaat op voor post-traumatische stressstoornis, stemmings- en angststoornissen en middelenmisbruik. Wij richtten ons, gebruikmakend van de beste beschikbare internationale data, op suïcide.

Onderzoeksvraag

In hoeverre gaat de kwetsbaarheidsparadox ook op voor suïcide?

Hoe werd dit onderzocht?

We combineerden nationale gegevens over het aantal suïcides onder vrouwen en mannen uit een rapport van de Wereldgezondheidsorganisatie (2014) met de kwetsbaarheidsindex (2016), een ranglijst die jaarlijks wordt uitgebracht door een internationaal consortium van onderzoeksinstituten. We toetsten de associatie tussen suïcide, geslacht, kwetsbaarheid van landen, en de interactie tussen geslacht en kwetsbaarheid (maakt het uit of mannen en vrouwen in een meer of minder kwetsbaar land wonen). Vervolgens keken we of datakwaliteit een rol speelt: alleen landen met de twee hoogste kwaliteitsniveaus van registratie werden meegenomen en vergeleken. Tot slot verrichtten we een sensitiviteitsanalyse per inkomensgroep van de Wereldbank (2016).

Belangrijkste resultaten

De kwetsbaarheidsparadox bleek op te gaan voor suïcide onder vrouwen en mannen in alle inkomensgroepen: suïcide, net als PTSS, stemmings-, angststoornissen en middelenmisbruik, kwam vaker voor in welvarende dan in kwetsbare landen. Het aantal suïcides onder mannen was in alle 96 onderzochte landen, ongeacht de kwetsbaarheid van het land, hoger dan onder vrouwen. De prevalentieverschillen tussen mannen en vrouwen leken niet te kunnen worden verklaard door landgebonden culturele en sociaaleconomische kenmerken. Datakwaliteit speelde een rol – deze was, zoals kon worden verwacht, lager in kwetsbaardere landen. Dat ondersteunt de kritiek op dergelijke studies dat psychische stoornissen in welvarende landen beter worden geregistreerd.

Consequenties voor de toekomst

Een mogelijke verklaring biedt de hoge mate van individualisme in welvarende landen. Mensen hebben hogere verwachtingen over het leven en zouden in een relatief veilige, voorspelbare en welvarende context minder goed met tegenslag kunnen omgaan. Deze en andere verklaringen vragen om meer onderzoek. Nog niet alle verschillen tussen (op het oog vergelijkbare) landen zijn

verklaard. Er is nog weinig empirisch onderzoek gedaan naar de relatie tussen (mentale) gezondheid en landkenmerken. De gelegenheid daartoe neemt toe nu er wereldwijd steeds meer databestanden beschikbaar zijn. De uitdaging is om data op een betekenisvolle manier te gebruiken voor (inter)nationale beleidskeuzes op het gebied van de publieke gezondheid.

FIGUUR 1 Associatie tussen kwetsbaarheid/welvaart van landen en suicide door vrouwen en mannen (per 100.000 inwoners)

